

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SERAMİK VE CAM TASARIM ANASANAT DALI
Yüksek Lisans Uygulama Raporu

ÇAMUR TORNASI ÇIKIŞLI SERAMİK HEYKEL YAPIMI

Hazırlayan
Mehmet ORAL

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Memduha Candan GÜNGÖR

İzmir/2019

YEMİN METNİ

Seramik Anasanat Dalı Yüksek Lisans Uygulama Raporu olarak sunduğum “*Çamur Tornası Çıkışlı Seramik Heykel Yapımı*” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

.... / /

Mehmet ORAL

İmza

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü'nün 04 / 07 / 2018 tarih ve 16..... sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 9..... maddesine göre Seramik ve Cam Tasarımı Anasanat Dalı yüksek lisans öğrencisi Mehmet ORAL'ın "Çamur Tornası Çıkışlı Seramik Heykel Yapımı" konulu uygulama raporunu incelemiş ve aday 16 / 07 / 2018 tarihinde, saat 11.00.....'da jüri önünde uygulama raporu savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan uygulama raporu savunmasından sonra 6.0..... dakikalık süre içinde gerek uygulama raporu konusu, gerekse uygulamanın dayanağı olan anasanat dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek uygulama raporunun 6.0..... olduğuna oy 6.0..... ile karar verilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi M. Candan Güngör
BAŞKAN

ÜYE

Prof. Halil Tokar
H. Tokar

ÜYE

Prof. Yaremin ZARU
Yarunig

ÖZET

Seramik şekillendirme aracı olan “çamur tornası” ya da diğer adıyla “çömlekçi çarkı” el, ayak, ya da motor yardımı ile kendi ekseninde, merkez kaç kuvveti ile üzerindeki tablaya konulan kilin şekillendirilmesini sağlayan araçtır. Çamur tornası, yapılan kazılarda ilkel hali ile M.Ö. 5000 yılına kadar dayandığı görülmektedir. Özellikle L.Woolley kazılarında araba tekerleği buluntuları çarklı sistemin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Çamur tornası geçmişte gündelik ihtiyaç malzemeleri yapmak için kullanılırken, süre gelen zaman zarfında seri üretim amacıyla kullanılmaya başlamıştır. Günümüzde ise çamur tornası, sanatsal objeler üretiminde ve heykel yapımında da kullanılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, çamur tornasında simetrik formlar üreterek oluşturulan birimlerin sonradan ekleme, kesme ve deforme edilmesi ile sanatsal alanda heykel yapımına olanak sağlamasının araştırılmasıdır.

Bu araştırma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde çamur tornasının genel anlamlarıyla açıklanarak, tarihsel gelişimi üzerindeki yeri ve türlerine yer verilmiştir. İkinci bölümde çamur tornasında şekillendirme yönteminin nasıl yapıldığı ve çamur tornasında heykel üreten sanatçıların çalışmaları örneklerle açıklanmıştır. Üçüncü bölümde ise yapılan araştırma kapsamında literatür değerlendirilerek kişisel uygulamalar ile sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

ABSTRACT

Taking part in ceramic art , “Clay Wheel” or “pottery wheel” is a tool which can shape clay with the help of hand, foot or motor by centrifugal force. According to excavations primitive pottery wheels can be traced back to 5000 BC. Especially cart wheel which founds in L. Woolley excavations, prove the use of paddle system.

Pottery wheel, while it was used to make daily necessities in the past, it started to be used for mass production in the course of time. Today, mud lathe is used in the production of artistic objects and sculpture.

The aim of this study is to create sculpture in artistic field by adding, cutting and deforming the units formed by producing symmetrical forms on pottery wheel.

This research consists of three parts. In the first chapter, the pottery wheel is explained in general terms, and its place on its historical development. In the second part, how the forming method is made in pottery wheel and the works of artists producing sculpture in pottery wheel are explained with examples. In the third part by evaluating the scope of the literature research, has tried to reach a conclusion by personal applications.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, değerli bilgilerini benimle paylaşan, kullandığı her kelimenin hayatıma kattığı önemini asla unutmayacağım saygıdeğer danışman hocam; Dr.Öğr.Üyesi Memduha Candan GÜNGÖR'e, çalışmam boyunca benden bir an olsun yardımlarını esirgemeyen arkadaşım Belkıs AKDERE ve eğitimim süresince tüm zorlukları benimle göğüsleyen ve hayatımın her evresinde bana destek olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mehmet ORAL

ÇAMUR TORNASI ÇIKIŞLI SERAMİK HEYKEL YAPIMI

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	ii
TUTANAK	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	ix

1. BÖLÜM

ÇAMUR TORNASINA GENEL BİR BAKIŞ

1.1. Çamur Tornasının Tanımı	2
1.2. Çamur Tornasının Tarihçesi	2
1.3. Çamur Tornasının Türleri	8
1.3.1. El Tornası (Hand Wheel)	9
1.3.2. Ayak Tornası (Kick Wheel)	12
1.3.3. Pedallı Tornalar (Treadle Wheel)	14
1.3.4. Elektrikli Torna (Electric Wheel)	15

2. BÖLÜM

ÇAMUR TORNASIYLA ŞEKİLLENDİRİLMİŞ SERAMİK HEYKELLER

2.1. Çamur Tornasında Şekillendirme Yöntemi	18
2.2. Çamur Tornasında Seramik Heykel Üreten Sanatçılar.....	18
2.2.1. Sally Walk.....	18

2.2.2. Paul Soldner.....	19
2.2.3. Ken Ferguson.....	21
2.2.4. Sadi Diren.....	22
2.2.5. Buket Gürel.....	24
2.2.6. Ekrem Kula.....	26
2.2.7. Mehmet Tüzüm Kızılcın.....	27

3. BÖLÜM

UYGULAMALAR

3.1.Uygulamalar	29
SONUÇ	39
KAYNAKÇA	40
ÖZGEÇMİŞ	

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 –Mısır tapınaklarındaki duvar rölyefinde ayakla döndürülen tornanın tasviri	4
Şekil 2 – Ayak tornasında yapılmış, bezemeli Antik Yunan formu Metropolitan Sanat Müzesi	5
Şekil 3 – Antik kırmızı figürlü kaliks krateri	6
Şekil 4 – Düz tahta altlığın üzerinde el ile döndürülen el tornası	10
Şekil 5 – Sivri seramik altlığın üzerinde el ile döndürülen el tornası	10
Şekil 6 – Milli, yataksız ahşaptan yapılmış çark ve ahşap altlıklı el tornası	11
Şekil 7 –Milli, yataksız ahşaptan yapılmış çark ve ahşap altlıklı hem el tornası hem ayak tornası	11
Şekil 8 – Kısa milli yataklı çark üzerinde şekillendirilen el ve ayak tornası	12
Şekil 9 – Uzun milli, yataklı çark üzerinde merkezkaç kuvveti ile elle şekillendirme yapılan ayak tornası	13
Şekil 10 – Pedallı torna ile şekillendirme	14
Şekil 11 – Uzun milli yataklı pedallı torna	15
Şekil 12 – Elektrikli torna	16
Şekil 13 – Elektrikli torna	16
Şekil 14 –Torna Çıkışlı Seramik Heykel, Sally Walk (Mottersandchild)	19
Şekil 15 – Torna Çıkışlı Seramik Heykel, Sally Walk.....	19
Şekil 16 - Torna Altlıklı Eklemeli Soyut Heykel	20
Şekil 17 – Torna Altlıklı Eklemeli Soyut Heykel	20
Şekil 18 –Torna Çıkışlı Çaydanlık Heykeli	21
Şekil 19 –Torna Çıkışlı Heykel, Soyut İnsanlar	23
Şekil 20 – Torna Çıkışlı Seramik Heykel, Sarmal Kule	23
Şekil 21 –Tornada Deforme Edilmiş Silindir Heykel	24
Şekil 22 – Çamur Tornası Çıkışlı Geleneksellik Dışı Amfora Heykel	25
Şekil 23 –Torna Çıkışlı Heykel, Silindir Düzenleme	25
Şekil 24 - İnce Boyunlu Formlar	26
Şekil 25 - İnce Boyunlu Formlar	26

Şekil 26 - Gurup Hayvanları	26
Şekil 27 - Çanakkale Atları Serisi Seramik Çalıştay Çanakkale 2005.....	27
Şekil 28 -Çamurun Yoğrulması	29
Şekil 29 -Çamuru Merkeze Alma Yöntemi	30
Şekil 30 – Tornada Çekilen Birimler	30
Şekil 31 – Tornada Çekilen Birimleri Deforme Etme	30
Şekil 32 – Tornada Çekilen Birimlerin Birleştirilmesi	31
Şekil 33 –Birleştirilen Ürünlerin Kurutulmaya Bırakılması	31
Şekil 34 –Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 35*45	32
Şekil 35 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 35*45	32
Şekil 36 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 30*35	32
Şekil 37 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 35*55	33
Şekil 38 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 40*50.....	33
Şekil 39 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 30*40.....	33
Şekil 40 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 40*55.....	34
Şekil 41 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 25*15.....	34
Şekil 42 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 40*20.....	34
Şekil 43 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 40*35.....	35
Şekil 44 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 60*20.....	35
Şekil 45 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 45*25.....	35
Şekil 46 - Pişmiş Sırlanmış Seramik heykel 25*60.....	36
Şekil 47 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 50*20.....	36
Şekil 48 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 35*20.....	36
Şekil 49 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 30*65.....	37
Şekil 50 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 30*60.....	37
Şekil 51 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 25*45.....	37
Şekil 52 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel	38
Şekil 53 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel	38

1. BÖLÜM
ÇAMUR TORNASINA GENEL BİR BAKIŞ

1.BÖLÜM

ÇAMUR TORNASINA GENEL BİR BAKIŞ

Bu bölümde uygulama raporunun konusu olan “Çamur Tornası Çıkışlı Seramik Heykel Yapımı” uygulama raporunun baş ögesi olan çamur tornasının ne olduğu, ne amaçlı kullanıldığı, tarihi süreç içerisindeki gelişimi, değişimleri ve türleri hakkında bilgilendirmeler örnekleriyle birlikte ele alınacaktır. Bu bölümde amaç; bu çalışmayı ilk kez okuyacak kişiler için torna ve torna türleri hakkında bilgi edinmelerini sağlamaktır.

1.1. Çamur Tornasının Tanımı

Seramik sektöründe kullanılan Çamur tornası; el ayak ya da motor aracılığı ile kendi ekseninde dönen bir tabladan oluşan ve kile simetrik formlar kazandırılmasına yarayan bir araç olarak tanımlanmaktadır. (Canbolat, 2011. s. 6).

Seramik sektöründe çamur tornasının kullanılması başlangıçta ihtiyaca yönelik; tabak, çanak, testi gibi simetrik formlardaki kapların üretimi için kullanılmasına karşın ilerleyen zamanlarda, sanatçının düşüncesi ve tasarımları doğrultusunda simetrik formlardan oluşan tek parça ya da eklemeler yapılarak yeni biçimler verilen heykeller yapmak içinde kullanılmaya başlamıştır.

1.2. Çamur Tornasının Tarihçesi

Bu konu hakkında ilk detaylı araştırmayı ülkemizde Prof. Güngör GÜNER yapmıştır ve “Anadolu’da Yaşamakta Olan İlkel Çömlekçilik” adlı kitabında yer vermiştir. “Çömlekçi tezgahı ve fırını kuşkusuz çömlekçiliğin birbirinden ayrı düşünülmeyecek öğeleridir. Çömlekçi tezgahının gelişim sürecini 7000 yıl gibi uzun bir zaman dilimi içinde izleyebiliriz. Bu insanoğlunun bulduğu en eski çalışma gereçlerinden biridir (Güner, 1988: 8).

Ne var ki geçen 7000 yıla karşın Çömlekçi tezgahının büyük değişikliklere uğramış olduğu söylenemez. “

İlk Çömlekçi tezgahı, kilden ve tahtadan yapılmış plakaların sabit bir yere oturtulması ile oluşuyordu; kilden kap kacak ya bu plakaların üzerinde, işi yapan kişinin işin çevresinde dönmesiyle ya da ara sıra plakayı döndürmesi ile, elle ve bant usulü ile biçimlendiriliyordu. Bu tip tezgah bugün bile Anadolu'da yaşar durumda izlenebilir.

Daha sonra Mezopotamya uygarlığında (M.Ö. 3500) Çömlekçi çarkını ve araba tekerleğinin aynı anda ortaya çıkması ikisi arasında bir bağlantı olduğu düşüncesini getiriyor. Ancak hangisinin daha önce icat edildiği olduğu kesin olarak bilinmiyor.”(Güner, 1988: 8).

Mezopotamya’da M.Ö. 5000 yılından başlayarak düzenli toplum yaşamının ilk belirtileri görülmektedir. M.Ö. 3500 yılında Uruk’ta İlk çamur tornası örneğine rastlanmıştır; bu da bize çarklı yani tornanın kullanıldığı döneme geçişin bir kanıtıdır. Özellikle L.Woolley kazılarında araba tekerleği kalıntılarına rastlanılmıştır. Bu da bize çark sisteminin artık bu dönemlerde kullanıldığını kanıtlamaktadır. (Güner, 1988: 11).

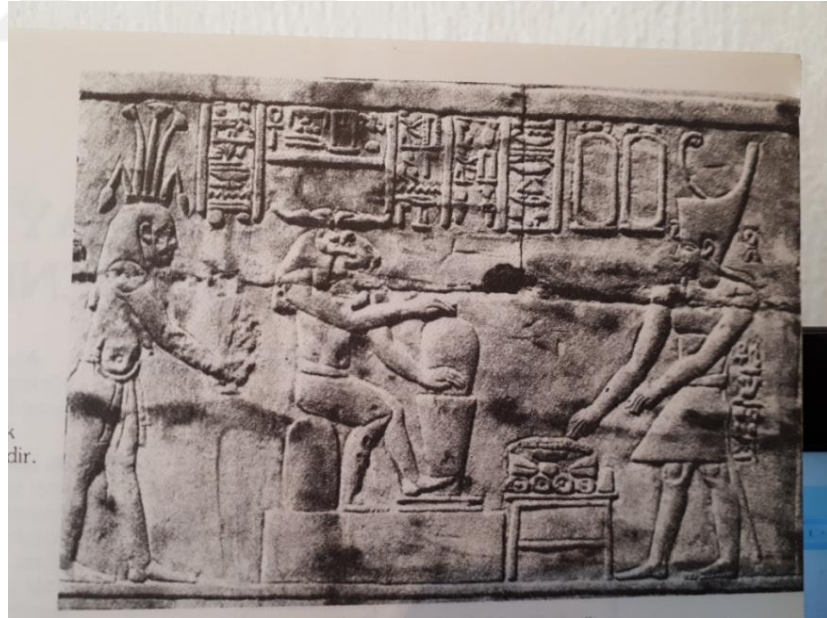
İnsanlık tarihi için önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönem olan Kalkolitik Çağ (5500-3200)’da yerleşik düzene geçilmesi, nüfusun artışı, tarımın yaygın olarak yapılmaya başlanması, köyden kente göçlerin ya da daha büyük grupların birlikte yaşamaya başlaması, çeşitli ihtiyaçlar ve bu doğrultuda ilk meslek gruplarının oluşması bu dönemde başlamıştır. (Canbolat, 2011: 7).

Seramik sanatında torna kullanımının başlaması da ilkel torna türleriyle bu dönemde başlamıştır. Aynı zamanda bu ilkel tornaların kullanılması bu gün kullanılan modern tornanın da öncülüğünü yapmıştır. Tornanın kullanımı ve yayılımı dünyanın çeşitli yerlerinde farklı zaman dilimi içerisinde görülmektedir. Bu neden ile kültürlerin gelişimi içinde bulunduğu çağ ve zamana göre farklılık ve çeşitlilik göstermektedir.

İhtiyaca yönelik kap kacak üretimi için yapılan seramik şekillendirme yöntemleri, tornanın bulunmasını ve tornanın öncülüğünü yapmıştır. Bu örnekler Mezopotamya’da, Uruk, Halaf, Obeyd kültürlerinde görülmektedir. (Canbolat, 2011: 9).

Çanak-çömlekli Neolitik Çağ'da seramikler, henüz yaşken kazıma ya da baskı yöntemiyle bezenmekteydi. Bir Kalkolitik Çağ kültürü olan Halaf Kültürü'nde ise süsleme, boya kullanılarak yapılmaya başlanmıştır. Torna kullanımı kara ve deniz ticareti nedeniyle hızlı bir yayılım göstermiştir. Tunç Çağ'ında bu etkileşimler koloniler döneminde oldukça hızlı yayılmıştır. Torna kullanımı Tunç Çağ'ında M.Ö. 3000 başlarında Mısır, Suriye, Kikya, M.Ö. 3000 ortalarında orta ve batı Anadolu'ya yayılmıştır. Yayılma hızı ve süresi ise kara ve deniz ticaret yollarında bulunan kültürlerde daha hızlı görülmüştür. Avrupa'nın ilk uygarlığı sayılan ve Girit adasında yaşayan Minoan kültüründeki seramiklerde Mezopotamya ve Mısır kültürü etkileri görülmektedir. (Güner, 1988: 11).

Ayakla döndürülebilen ilk çömlekçi çarkına M.Ö. 3000 yılında Philae adasında (Yukarı Mısır'da) bulunan bir tapınağın duvar resminde rastlanmıştır. (Güner, 1988: 11).

Şekil 1-Mısır tapınaklarındaki duvar rölyefinde ayakla döndürülen tornanın tasviri (Güner, 1988: 11)

M.Ö. 3000’li yıllarda Girit’te torna kullanımı, yeni düzenli formlarda vazolar üretilmesi ve bununla birlikte yeni dekorasyon örnekleri görülmektedir.

Girit seramiklerinin gelişmiş hali olan Yunan seramiklerinde tornanın ustalıklı kullanıldığı görülmektedir. M.Ö. 2000’li yıllarda Tunç Çağ’ında hızlı dönen tornalar kullanılmıştır. Tunç Çağ’ı seramiklerinde başlangıçta metal formlar taklit edilmiş, perdahlanmış örnekleri görülmüştür. (Canbolat, 2011: 9).

Yunanlılar tornada üretilen ürünleri deri sertliğinde torna üzerinde rötuş ve traşlamalar ile fazlalıklarından arındırmış halde seramik ürünler üretmişlerdir. Yunan kültüründe torna en üst düzeyde profesyonelce kullanılmıştır. Artık torna ustaları kendi aralarında bile yarışır duruma gelmişlerdir. Fonksiyonlarından daha çok estetik değerleri kullanmaya özen göstermişlerdir bunlar ise ürünlerine koydukları işaret, mühür ve imzalarından anlaşılmaktadır. Torna kullanımı Yunanistan’dan Romalılara onlardan da İngilizlere geçmiştir. (Canbolat, 2011: 9).

Şekil 2 – Ayak tornasında yapılmış, bezemeli Antik Yunan formu Metropolitan Sanat Müzesi

<https://tr.khanacademy.org/humanities/ancient-art-civilizations/greek-art/greek-pottery/a/greek-vase-painting-an-introduction>

Şekil 3 – Antik kırmızı figürlü kaliks krateri

<https://tr.khanacademy.org/humanities/ancient-art-civilizations/greek-art/greek-pottery/a/greek-vase-painting-an-introduction>

Torna, içinde yer aldığı her uygarlıkta olduğu gibi, üretilen ürünlerin biçim ve işlevlerinde farklılık göstermektedir. Bunun yanı sıra uygarlıkların tarih içerisindeki iniş ve çıkışları da üretilen ürünlerin kalitesini etkilemiştir.

Orta Çağ'da İngiltere'de çömlekçi atölyelerinde torna kullanımı seri üretimleri de beraberinde getirmiştir. Bu seri ve standart üretimlerin dışında; 20. yy.da Bernard Leach, Shoji Hamada, Lucie Rie ve Michael Cardew gibi sanatçılar tornada sanatsal çalışmalar üretmişlerdir. (Canbolat, 2011: 9).

Uzak doğuda torna kullanımı ise Çin'de M.Ö. 4000'lerde başlarken Çin üzerinden Kore ve Japonya'ya yayılmıştır. Kore'de seramik üretiminde tornayı M.Ö. 300-667 yıllarında yaygın olarak kullanmıştır. (Canbolat, 2011: 10).

Japonya'da ki seramik sanatında Kore etkileri görülmektedir. Bunun nedeni ise Japonya'nın Kore'ye saldırısı (1592-97) ve seramik sanatçılarından ve ustalarından Japonya'ya öğretici olarak götürmesidir (Canbolat, 2011: 11) .

Avrupa ve Uzak Doğu'dan sonra torna kullanımı Amerika'da 16. ve 17. yy da Avrupalıların kıtaya gidişi ile başlamıştır. Öncesinde oradaki yerlilerin üretmiş olduğu ilkel seramikler görülmektedir. Şekillendirme teknikleri fazla gelişmemiştir. Daha kaba hatlarda seramikler üretmişlerdir (Canbolat, 2011: 12).

Anadolu'da ilk çarklı çömlekçiliğe ait bulgulara M.Ö. 3000-2000 yılları arasında ilk kez Kayseri dolaylarında, Alishar'da, Boğazköy'de ve Turuva'da rastlanıyor.

Anadolu'da torna kullanımı Tunç Çağ'ı ile Troya, Hitit, Frig, Urartu, Lidya, Pers, Roma, Bizans, Büyük Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde yaygın olarak kullanılmıştır. M.Ö. 3000'lerde Küçük Menderes Ovası üzerinde kurulmuş olan Troya kültüründe rastlanmaktadır. Bu bölge deniz ve karadan yapılan ticaret yollarının üzerinde bulunmaktadır. Bu jeopolitik konumu Troya'ya dışarıdan gelen yenilikler, etkiler, gelişmeler kendini çok hızlı şekilde göstermiştir (Güner, 1988: 11).

Troya kültürü dokuz tabakada incelenmektedir. Tornanın Troya'da kullanımı ise 2. Troya döneminde görülmüştür ve bu dönemde torna kullanımı yaygınlaşmıştır. M.Ö. 2600 lerde torna kullanımı Troya'dan Batı Anadolu'ya geçmiştir.

Anadolu'da Asur'lar ve akabinde Hitit'ler de seramik sanatı oldukça gelişme göstermiştir. Ön plana çıkan seramik biçimleri; Gaga ve yonca ağızlı testilerdir. Bunların yanı sıra hayvan biçimli ritonlar ve mataralar öne çıkan seramik eserleri oluşturmaktadır. Bu dönemde torna çok iyi bir ustalık ile kullanılmıştır (Canbolat, 2011: 12).

Osmanlıda ise özellikle 15.xyy.dan itibaren günlük ihtiyaca yönelik çalışan seramik atölyeleri ve her atölyede belli başlı ürünlerin üretilmesi testi, çaydanlık, küp vb. ürünlerde çeşitlilikleri bakımından zenginliği ve tornanın yaygın kullanılmasının bir kanıtı niteliğindedir (Canbolat, 2011: 12).

Torna kullanımı ile simetrik biçimli ürünlerin üretimi el ile şekillendirme yöntemlerine göre daha hızlı ve zaman tasarrufu sağlamaktadır. Bütün bu tarihsel süreç sonucunda modern tornaya ulaşılmıştır ve sanayi devriminden sonra elektrikli tornalara geçişler başlamıştır (Canbolat, 2011: 12).

1.3. Çamur Tornasının Türleri

Seramik üretiminde Kalkolitik Çağdan itibaren kullanılmaya başlanan çamur tornası, seramik kap kacak üretiminde simetrik form yapımı için kullanılmaya başlanılmıştır. El ile şekillendirmeye kolaylık olması bakımından kullanılmaya başlanan el tornalarının ilk örneklerine Kalkolitik Dönem kültüründen olan Halaf, uruk, Obey dönemlerinde ve Çin’de kullanılmıştır. El tornaları, düz plaka, seramik kırıkları, iç ve dışbükey disklerden oluşturulmuştur (Çobanlı, Canbolat, 2014: 6).

Torna türleri Kalkolitik Dönem’den itibaren gelişme gösterse de kullanım şekli, gelenek ve görenekler, kültürler ve alışkanlıklar doğrultusunda ilerlemiştir. Buna örnek Mısır tornalarının gelenek ve alışkanlıklar doğrultusunda uzun yıllar kullanılması gösterilebilir (Çobanlı, Canbolat, 2014: 6).

El tornalarının biraz daha gelişmiş türü olan ayak tornalarına geçiş Tun Çağ’ında Hititlerde kendini göstermiştir. Ayak ile hız kazandırılan tornalardan sonra ise pedallı tornalar kullanılmaya başlanmıştır. Bu pedallı tornaların kullanımı ilk olarak İngiltere’de başlamıştır. Bu türlerin akabinde ise 20.yy. ikinci yarısından itibaren teknik ve donanımların gelişmesiyle elektrikli tornaların kullanımı başlamıştır. Çamur tornası, çömlekçi çarkı, çömlekçi tezgahı, torna, seramik tornası gibi isimler ile Türkçede kullanılmaktadır. Dünya’nın ve Türkiye’nin birçok yerinde halen bu tür tornalar kullanılmaktadır. Tornalar ile ilgili en kapsamlı araştırmayı ilk kez 1972-77 yıllarında Prof. Güngör Güner yapmıştır. Güner bu araştırmasını “Anadolu’da Yaşamakta Olan İlk Çömlekçilik” adlı kitabı ile yayımlamıştır. Güner bu araştırmasında Anadolu’da kullanılan 7 farklı torna türünü tespit etmiştir (Çobanlı, Canbolat, 2014: 6).

Daha genel bir sınıflama ile tornalar kullanım şekline göre ;

- El Tornaları (Hand Wheel)
- Ayak Tornaları (Kick Wheel)
- Pedallı Tornalar (Treadle Wheel)
- Elektrikli Tornalar (Electric Wheel) olmak üzere dört ayrı başlık altında ele alınmıştır.

1.3.1. El Tornası(Hand Wheel)

El ile kullanılarak hız verildiği için bu isim verilmiştir sucuk ile şekillendirmeye kolaylık olsun diye el tornaları kullanılmaya başlamıştır. El tornaları taş kil ahşap gibi bir plaka ya da disk şeklinde yapılan ilkel tornalardır. Eltornalarının farklı dillerdeki isimleri şu şekillerdedir;

Türkçe: Ağır Döner Çömlekçi çarkı, Döner Tabla, El Çarkı,

İngilizce: Turn-table, Slow Wheel, Tournette,

Almanca: Drehplate, Formplatte, LangsamDrehendeScheibe

Fransızca: Tournette, TourLent, **Japonca:** Terokuro.

Devamlı olarak el ile şekillendirmeye imkan sağlayan bu tornalar Çin, Japonya İran, Fas, Tunus, Cezayir, Meksika, Kenya, Hindistan ve benzeri birçok ülkelerde kullanılmaktadır. Anadolu'da Ege Bölgesi'nde de kullanılan el tornalarına da benzemektedir (Çobanlı, Canbolat, 2014: 3).

Meksika Oaxaca'daki geleneksel döner tezgaha "Volteador" denilmektedir. Yuvarlak ve ters çevrilmiş bir formun, tas şeklindeki bir form üzerine düz bir tahta ya da seramik tabla konulur ve üzerinde el ile döndürülerek şekil verilir. Bunun bir benzeri ise Gökeyüp Köyü'nde iç içe kullanılan disklerle şekillendirme yapılmaktadır. Bu iç içe kullanılan diskler genellikle seramiktendir ve bu diskler "dönek" adı verilir. Uzakdoğu'da ise el tornaları ahşaptan yapılır. Ahşap üzerinde oyuk ya da delikler

bulunur. Bu deliklere, oyuklara sopayı geçirip çevrilerek tornanın dönmesi sağlanır. Bu tezgah larda yerde oturularak çalışılmaktadır. Hindistan'a özgü olan bir el tornası türü de ahşap araba tekerleğinden yapılır. Yere sabitlenen kısa mil üzerine oturtulur. Sopayla hız verilir ve oturarak ya da çömelmiş pozisyonda çalışılmaktadır. El tornası türlerinden sayılan turnetlerde kısa milli olup günümüze Eskişehir Mihalıççık ilçesi Sorgun köyünde halen kullanılmaktadır (Çobanlı, Canbolat, 2014: 3).

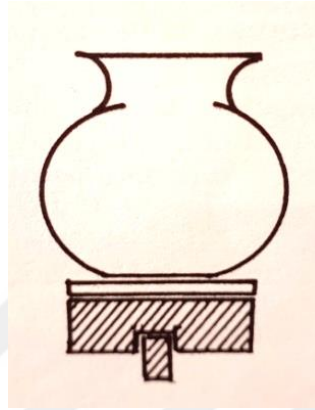
Şekil 4 – Düz tahta altlığın üzerinde el ile döndürülen el tornası
(Güner, 1988: 12)

Bu tür el tornalarında, sivri altlı seramik bir tabak içerisine, seramikten yapılmış düz bir altlık koyulur, üzerinde ise kil şekillendirilir ve gerektiğinde sivri altlık el ile çevrilir.(Güner, 1988: 12)

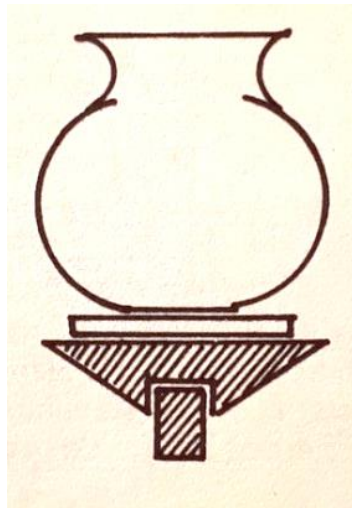
Şekil 5 –Sivri seramik altlığın üzerinde el ile döndürülen el tornası
(Güner, 1988: 12)

Bu tür el tornalarında milli fakat yataksız, el ile çevrilen ahşaptan yapılmış çark ve ahşaptan yapılan altlık üzerinde şekillendirme yapılır.(Güner, 1988: 12)

Şekil 6 – Milli, yataksız ahşaptan yapılmış çark ve ahşap altlıklı el tornası
(Güner, 1988: 12)

Bu tür tornalarda, milli fakat yataksız el ve ayak ile çevrilebilen bir çark ile seramikten yapılmış bir altlık üzerinde şekillendirme yapılır. (Güner, 1988: 13).

Şekil 7 –Milli, yataksız ahşaptan yapılmış çark ve ahşap altlıklı hem el tornası hem ayak
tornası

(Güner, 1988: 12)

Bu tür tornalarda kil, el ya da ayakla döndürülebilen kısa milli, yataklı bir çark üzerinde, merkezkaç kuvveti prensibiyle el ile şekillendirilir.(Güner, 1988: 13)

Şekil 8 – Kısa milli yataklı çark üzerinde şekillendirilen el ve ayak tornası
(Güner, 1988: 13)

1.3.2. Ayak Tornası (Kick Wheel)

Ayak tornası el tornalarının geliştirilmiş halidir ve hızlı dönen tornalar olarak adlandırılır. Ahşap, metal ve taştan yapılan tablaları uzun mil yardımıyla alttaki geniş tablaya bağlanarak oluşturulur. Zemindeki geniş tablaya ayak ile hız verilir. Çeşitli dillerdeki isimlerinin karşılığı şunlardır.

Türkçe: Hızlı Dönen Çömlekçi Çarkı, Torna,

İngilizce: Wheel, Potter' s Wheel, Fast Wheel

Almanca:Drehscheibe, Töpferscheibe, SchnelldrehendeScheibe

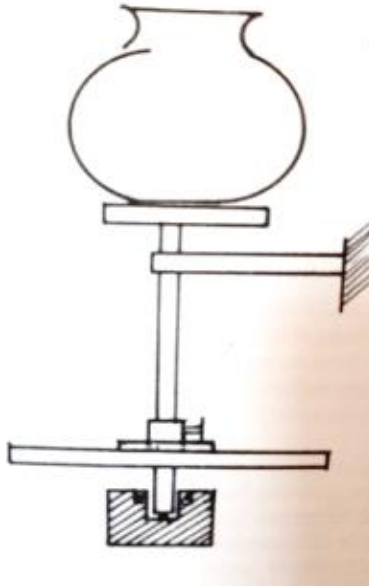
Fransızca:Tour, TourRapide, **Japonca:**Kerokuro.

Ayak tornaları el tornalarına göre hızlı dönerler. Ayak tornasının ilk örneği Güney Mezopotamya'daki Uruk VarkaYerleşkesi'nde bulunmuştur. M.Ö. 3500, 75cm, 5, 6, 7 cm kalınlığında 44 kg ağırlığında büyük bir disk ayak tornasının çarkıdır. Ortadaki deliğe ise mil görevindeki torna çarkı ile tabloya bağlayan nesnenin geçirildiği

düşünülmektedir. Bir seramik fırını yakınında bulunmuştur (Çobanlı, Canbolat, 2014: 4).

Filistin'de ele geçen bir başka buluntu ise üst üste oturabilen bir çift bazalt taş bulunmuştur. Bu buluntunun el tornası veya mil takılarak ayakla hız verilen torna biçiminde kullanımına dair çizimler görülebilmektedir. Dünyanın pek çok yerinde farklı biçimlerde ayak tornasına rastlamak mümkündür. Güney Kore'de kullanılan ayak tornaları metal, ahşap gibi malzemelerden, küçük boyutlu olarak yapılmıştır. Günümüzde Anadolu'da geleneksel tornalar, Avanos'ta tepme tezgah olarak isimlendirilirken, elektriğin gelmesiyle yerlerini elektrikli tornalara bırakmışlardır. Seri üretim yerine turistler için gösteri amacıyla kullanılmaktadır (Çobanlı, Canbolat, 2014: 4).

Bu tür tornalar, ayak ile çevrilen uzun milli yataklı bir çark üzerinde merkezkaç kuvveti ile şekillendirme yapılıdır.(Güner, 1988: 13).

Şekil 9 – Uzun milli, yataklı çark üzerinde merkezkaç kuvveti ile elle şekillendirme yapılan ayak tornası
(Güner, 1988: 13).

1.3.3. Pedallı Tornalar (Treadle Wheel)

Bu torna türü genellikle ahşap ve metal bir yapı ile üretilmiştir. Tabla, mil ve çarktan oluşmaktadır. Ayak tornalarına benzemesine karşın, hız verme işlemi pedal ile yapılmaktadır. Ayrıca daha hafiftir (Çobanlı, Canbolat, 2014: 7).

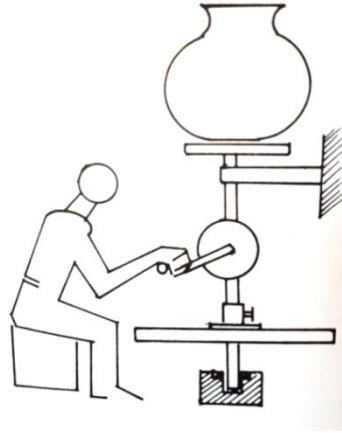
Pedallı torna türü 20. yy. seramik sanatının öncülerinden olan ve atölye çömlekçiliği (stüdyo pottery) ile öne çıkan İngiliz sanatçı, Bernard Leach ve kendi adıyla anılan Bernard Leach StyleWheels torna olarak da bilinir. Çeşitlerine Amerika, İspanya, Kenya ve Türkiye gibi ülkelerde rastlanmaktadır (Çobanlı, Canbolat, 2014: 7).

Şekil 10 – Pedallı torna ile şekillendirme

<https://dergipark.org.tr/download/article-file/192485>

Bu tür tornalar, uzun milli, yataklı çarklarda, şekillendirme merkezkaç kuvveti ile yapılır. Ancak çarkın dönmesi için mile bağlanmış olan dişli kolunu çevirecek ikinci bir insan gücüne ihtiyaç duyulmaktadır. (Güner, 1988: 13).

Şekil 11 – Uzun milli yataklı pedallı torna
(Güner, 1988: 13).

1.3.4. Elektrikli Torna (Electric Wheel)

Torna türlerinin en gelişmiş halidir. Endüstri ve teknolojiye gelişmeler ile çömlekçilik ve seramik sanatında kendine yer edinmiştir. Geleneksel ayaklı tornalara motor takılarak geliştirilmiş örneklerine de üniversite küçük ya da büyük işletmelerde ve atölyelerde karşımıza çıkmaktadır. En bilinen torna markaları Japon markası olan shimpo'dur. Bunu RoyefcoLtd, Alsager, Brent, skutt ve Spedball, Paul SoldnerWheels gibi markalar izlemektedir. Shimpo tornalar çok sessiz çalışıp, saat yönü ve tersinde dönebilmektedir. 100-400 W devir hızını ulaşabilmektedir portatiftir, ayak pedalı ya da pedala bağlı kol yardımıyla el ile hızı isteğe bağlı ayarlanabilmektedir (Çobanlı, Canbolat, 2014: 8).

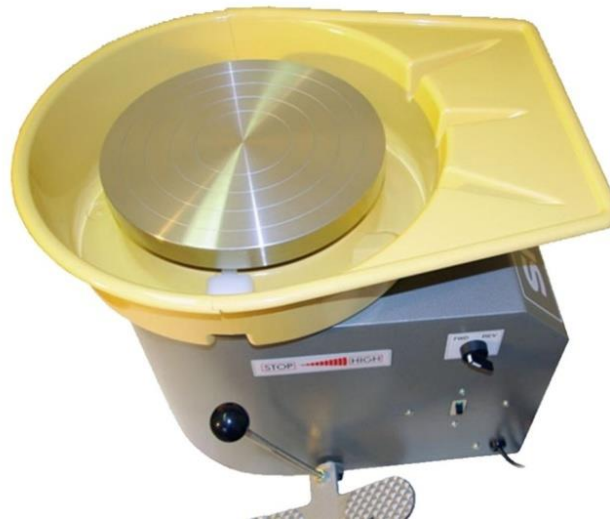
Elektrikli tornalar farklı ülkelerde farklı çalışma tezgahı şeklinde düzenekler ile kendini göstermektedir. Bu düzenekler tornada çalışan kişinin rahat edeceği şekilde ayarlanmaktadır. Alacağı çamur, su kabı, kullandığı aletleri koyup alabileceği yerler şeklinde tasarlanıp düzenlenmektedir. Günümüzde engelliler ve çocuklar için de ayrıca tasarlanmış özel tornalar vardır. Seramik sanatında yer alan tornalar en ilkelerinden en gelişmişine kadar kullanım şekline göre sınıflandırılmıştır. Gelenekler ve kültürlere

bağlı olarak bu torna türlerinin hepsine, pek çok ülkelerde rastlamak mümkündür (Çobanlı, Canbolat, 2014: 8).

Şekil 12 – Elektrikli torna

<https://www.refsan.com.tr/kaleo-f55-comlekci-tornasi-5934>

Şekil 13 – Elektrikli torna

<https://www.refsan.com.tr/shimpo-comlekci-tornasi-rk-3d-kargo-bizden-5313>

2. BÖLÜM

ÇAMUR TORNASIYLA ŞEKİLLENDİRİLMİŞ SERAMİK HEYKELLER

2. BÖLÜM

ÇAMUR TORNASIYLA ŞEKİLLENDİRİLMİŞ SERAMİK HEYKELLER

2.1. Çamur Tornasında Şekillendirme Yöntemi

Çamur şekillendirme yöntemlerinden yarı yaş şekillendirme türü olan tornada şekillendirme; Öncelikle çömlekçi ürünlerinin yani; saksı, güveç, vazo ve diğer tüm rotasyon(döner) ürünlerin yapılmasında tornadan yararlanılır. Tornada üretilen parçalarda şekillendirici olarak insan eli kullanıldığı için ölçülerde sapmalar meydana gelir.

Tornada şekillendirme işlemi için, çamurun içindeki hava el ile yoğurularak ya da vakumpres makinelerinden geçirilip havası dışarıya atılır. Havası dışarıya atılan çamur, torna üzerinde merkeze alınarak, istenilen form biçimlendirilir (Arcasoy, 1983. 67).

2.2. Çamur Tornasında Seramik Heykel Üreten Sanatçılar

2.2.1. Sally Walk

Sanatçı 25 yıldan beri seramik yapmaktadır. Form ve doku sanatçı için hayranlık uyandırıcı konulardır. Porselen ve fayans kollarını heykel yapmak için tercih etmiştir. Lisansını seramik tasarımı alanında sanat ve Görsel Sanatlar Bölümünde yapmıştır UNESCO (IAC) Uluslararası Seramik Akademisi'nin üyesidir Fransa, Çin Japonya, Yeni Zelanda, Hindistan, Avustralya, İtalya gibi ülkelerde işlerini sergilemiş ve sempozyumlara katılmıştır (Walk, 2015:1).

İtalya'da 2015 Floransa Bianeline seramik için “Lorenzo Magnifico” ödülüne layık görülmüştür Güney Kore'de 2013'de Cheongju Uluslararası Bianeli'nde Seramik alanında Onur Ödülü'nü almıştır. Sanatçı insan ilgisini eserlerine konu edinmiştir. Şu anki çalışmalarında cepheler fikrini ve dış benliğimizin aidiyet için nasıl kullanıldığını araştırmaktadır. Yeni yapmış olduğu heykellerinde önyargılarımızı çocuklara nasıl

aktardığımızı araştırmaktadır. İnsan doğasındaki olumsuzluklar sanatçının eserlerinde kendine yer bulmaktadır. Bu olumsuzlukları lekeler, oymalar ve ağır dokular şeklinde ifade etmiştir. Sanatçının aynı zamanda fantastik yaratıklar isimli, torna çıkışlı heykelleri ile dikkat çekici eserler üretmektedir (Walk, 2015:1).

Şekil 14 –Torna Çıkışlı Seramik Heykel, SallyWalk (Motterandchild)
(www.sallywalk.com)

Şekil 15 – Torna Çıkışlı Seramik Heykel, SallyWalk
(www.sallywalk.com)

2.2.2. Paul Soldner

Sanatçı, çömlekçi çarkında değişiklikler yaparak, "Soldner Çömlekçilik Ekipmanları" ile seramik dünyasına tanıttığı icat ve yeniliklere hayat boyu ilgi duymaya başladı. Soldner yapmış olduğu seramik heykellerine, çamur tornasında yapmış olduğu formları kaide olarak eklemesiyle çamur tornası çıkışlı seramik heykeller üretmektedir. Eserlerinde daha çok çamur tornasında ürettiği formları deforme ederek ve birbirilerine

ekleyerek çalışması ve bu çalışmalar üzerinde raku denemeleri yapmasıyla dikkat çekmektedir. Raku çalışmalarını ise beklenen sonuçların dışında gelebilecek sürprizleri görmek ve keşfetmek olarak değerlendirmektedir (Soldner,2011: 1).

Paul Soldner, "Amerikan Raku" olarak bilinen yöntemin geliştirilmesi ve "düşük sıcaklıkta tuz pişirimi" olarak bilinen bir teknik de dahil olmak üzere seramik alanına çok sayıda paha biçilmez katkı yapmıştır. (Soldner,2011: 1).

Şekil 16 - Torna Çıkışlı Soyut Heykel

(http://www.paulsoldner.com/man/man_main.html)

Şekil 17 – Torna Çıkışlı Soyut Heykel

(<https://www.thetimes.co.uk/article/paul-soldner-rmnbvr5vbtb>)

2.2.3. Ken Ferguson

(1928-2004) tamamen işlevsel çalışmalar üreten sanatçının kırk yıl sonra bile çalışmaları hala işe yarar niteliktedir, ancak tabakları, çaydanlıkları ve kavanozları tamamen yeni nesnelere dönüşmüştür. Dinamik formlar, Ferguson'un figüratif unsurları araştırmasıyla tamamlanmaktadır. Yabani tavşan, sepet kulpları boyunca kemerler, kavanozların kapakları üzerine tünemiş tilkiler ve deniz kızları tabakların ve tabakların yüzeyleri üzerine yayılmıştır. Bütün bu çalışmalarda, Ferguson, eşsiz bir eser niteliğindeki nesneleri zenginleştirmek için seramik malzemeyi kullanarak, çalışmalarında çeşitli tekniklerden yararlanır (Ferguson, 2003: 1).

1980 yıllarındaki sanat ortamında kullandığı figürleri biçimlendirerek yeni form ve cam araştırmalarında bulunmuştur. On yıl sonra ise yaptığı çalışmalardaki figürlerini geleneksel bir malzeme ile kendi yorumunu katarak biçimlendirmiştir. (Ferguson, 2003: 1).

Şekil 18 –Torna Çıkışlı Çaydanlık
(<https://www.artsy.net/artist/ken-ferguson>)

2.2.4. Sadi Diren

1927'de İstanbul'da doğdu. 1946 Saint Michel Fransız Lisesi'nden mezun oldu. 1952 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi seramik bölümünü bitirdi. İlk sergisini 1953 yılında İstanbul'da Maya sanat galerisinde açtı. 1956 yılında yeni evlendiği eşi Belma Diren ile beraber davetli olarak, Almanya'da Offenbach tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'na eğitim vermeye gitti ama göreve dahil gerekli düzenleme yapılamayınca, Rada Seramik Fabrikası'nda çalışmaya başladı. 1964'te Türkiye'ye geri döndü. Eczacıbaşı Seramik Fabrikası'nda süs ve mutfak eşyaları kısmında müdür ve sanatçı olarak çalışmaya başladı. İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ne aynı yıl öğretim üyesi olarak katıldı. 1970 yılında Profesör oldu. bu okulda Gül Eraligibi isimlerin öğretmeni, 1982 yılında ise Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi dekanı oldu. 1988 ve 1991 yıllarında tekrardan seçildi. 1994'te emekli oldu 22 Ağustos 1991 tarihi ve 20968 sayılı resmi gazetede yayımlanan yönetmelik çerçevesinde devlet sanatçısı unvanını aldı (Kalafat, 2019: 1).

1955'te Almanya'ya giden sanatçı orada kaldığı 9 yıl boyunca sadece sanat seramiğini değil endüstriyel seramiğini de sorgulamak, çözme ve çeşitli şekillerde kullanma olanağı buldu. Yurt dışındaki süreçte, biçimlerde sadelik, yüzeylerde süslemenin ön planda uygulandığı yapıtlarını 1960-63 arası ise seramikte ilk duvar resimleri dönemi olarak adlandırılabilir. Özgün, çeşitli sır tekniklerine ait buluşları O'nun bu dönemlerinin yapıtlarında görülür. Sanatının temelinde eski ve köklü Anadolu kültürü bulunur. Sırlı ve sırsız seramikte, bir de bronz heykellerin de hep Anadolu'yu görmek mümkündür.

“Geleneksel Türk seramiğine çok bağlıyım, bütün Anadolu bu iş için baştan aşağı köprüdür. Çeşitli medeniyetlerin geçtiği bir köprü, O bakımdan zaten bir başlangıç noktası vardır, herhangi bir şey, bir konu, orada konunun her türlü var. İdareler, semboller her şey var. Bu ben onları yaparaktan yol tuttum demek değil Tabi, onlardan esinlendim ve güncelle taşıdım. Yaptığım seramiklerde politika çok önemli bir yol tutuyor, o motifleri, o İdol ve mitleri seramiğimde de kullandım. Tablet olarak değil bir figür ve simge olarak kullandım. Yıllarca böyle devam etti bu. Bir yol oldu, birçok

insan benden esinlendi.” diye söylemiştir. Yarısı yurt dışında olmak üzere birçok sergi düzenleyen Sadi Diren, kimi yapıtları Düsseldorf Ntvizyon Avrupa Parlamento Binası ve Türkiye'de Devlet Resim ve Heykel Müze Köşkü'ne alındı. Sanatçı, İş sanat Kibele Galerisi'ndeki toplu sergisi ile 2009 Sedat Simavi Sanatlar Ödülü'nü aldı. 3 Şubat 2018'de İstanbul'da hayatını kaybetti.(Kalafat, 2019: 1).

Şekil 19 –Torna Çıkışlı Heykel, Soyut İnsanlar

(<http://www.seramikturkiye.net/wp-content/uploads/2018/03/83.jpg>)

Şekil 20 – Torna Çıkışlı Seramik Heykel, Sarmal Kule

https://turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=3024

Şekil 21 –Tornada Deforme Edilmiş Silindir Heykel

<http://sevincozarslan.blogspot.com/2015/02/butun-seramiklerim-ykld-bir-ben-kaldm.html>

2.2.5. Buket Gürel

1961 yılında İstanbul doğumlu olan sanatçı, 1984 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Ana Sanat Dalı'ndan Yüksek Lisans derecesiyle mezun oldu. 1999 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Ana Sanat Dalı'ndan Sanatta Yeterliliğini aldı. 1992-2012 yıllarında Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi'nde yardımcı doçent olarak çalıştı ve emekli oldu. Çanakkale'de Kaeira Seramik ismiyle kendi atölyesinde çalışmalarına devam etmektedir. Çalışmalarında kırmızı kili kullanmayı ve çamur tornasında şekillendirmeyi tercih etmiştir. Pişirim tekniği olarak ise Raku uygulamasını kullanırken, pişirdiği işlerini kırıp tekrar bir araya getirip birleştirmesiyle seramik heykeller yapmaktadır (Büyükçapar, 2011: 48).

Şekil 22 – Çamur Tornası Çıkışlı Amfora Heykel

<https://www.pinterest.cl/pin/462393086720860127/?lp=true>

Şekil 23 –Torna Çıkışlı Heykel, Silindir Düzenleme

<https://www.pinterest.cl/pin/462393086715889030/>

2.2.6. Ekrem Kula

1954 yılında Fethibey’de doğmuştur. 1976 yılında İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Seramik Bölümü’nden mezun olmuştur. 1985 yılında Anadolu Üniversitesi’nde çalışmaya başlamıştır. 1991 yılında Selçuk Üniversitesi’nden sanatta yeterliliğini almıştır. Sanatçı Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü Cam Anasanat Dalı başkanlığı yapmıştır. Çalışmalarını tornada şekillendirme ile uzun boyunlu vazo ve şişeler kullanmış ve deforme ederek heykele dönüştürmüştür (Büyükçapar, 2011: 40).

Şekil 24 - İnce Boyunlu Formlar

<https://tr.pinterest.com/pin/437341813794595181/>

Şekil 25 - İnce Boyunlu Formlar

<https://tr.pinterest.com/pin/437341813794595181/>

94595181/

181

Şekil 26 - Grup Hayvanları

<https://tr.pinterest.com/pin/437341813794595181/>

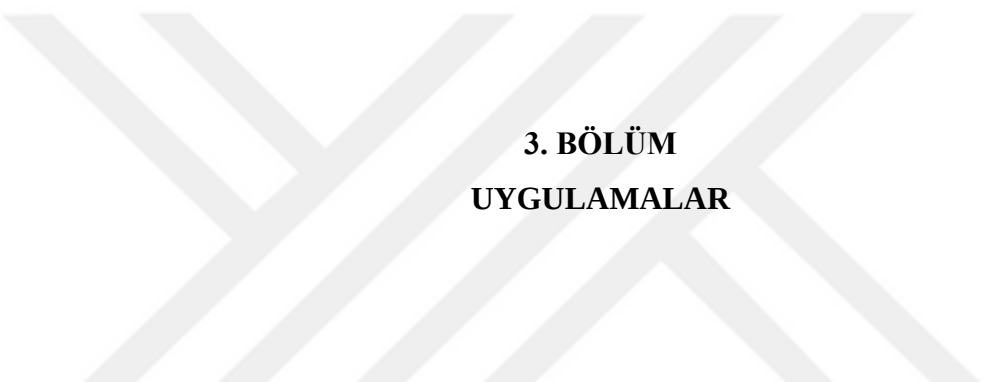
2.2.7. Mehmet Tüzüm Kızılcın

1941 İzmir doğumludur. 1961 yılında Füreyya Koral atölyesinde çalışmalar yapmıştır. Hasan Togay ile atölyede çamur tornası uygulamaları yapma fırsatı yakalamış ve torna öğrenimini Hasan ustadan almıştır. 1970 yılında kendi atölyesini açmıştır. Yurt içi ve dışında çeşitli sergileri bulunmaktadır. Çalışmalarında çamur tornasına yer vermiştir (Büyükçapar, 2011: 35).

Şekil 27 - Çanakkale Atları Serisi Seramik Çalıştayı Çanakkale 2005

http://mfkaragul.blogspot.com/2010_02_14_archive.html

3. BÖLÜM

UYGULAMALAR

3. BÖLÜM

UYGULAMALAR

Heykel, kullanılan sanat nesnesinin ışık ve gölge göz önünde bulundurularak şekillendirilmesidir. Çamur tornasında yapılan birimler ise simetrik yapıli formlardan oluşmaktadır. Seramik malzeme, çamur tornasında elde edilen simetrik birimlerin çözümlemesi yapılmış ve tasarlanmış olan forma göre eklenmesi, kesilmesi ve deforme edilmesiyle çamur tornası çıkışlı seramik heykel yapımı gerçekleştirilir.

“Çamur Tornası Çıkışlı Seramik Heykel Yapımı” adlı bu uygulama raporunda Geçmişten günümüze gerek ticari gerekse psikolojik rahatsızlıktan dolayı, insanların hayvanlara karşı empati kuramama sebeplerinden yola çıkarak, hayvanlara yapılan zulümler konu alınmıştır. Daha çok fil ve fok figürlerini, çamur tornasında simetrik formlarla şekillendirip, kesme, ekleme ve deforme edilmesiyle seramik heykel figürleri oluşturulmuştur. Bu sorunu izleyiciye eleştirel bir dil ile tartışma odaklı olarak sergide sunulmuştur.

Çamur Tornası çıkışlı heykeller üretimlerindeki uygulama aşamaları şu şekildedir;

Şekil 28 -Çamurun Yoğrulması

Şekil 29 -Çamuru Merkeze Alma Yöntemi

Şekil 30 – Tornada Çekilen Birimler

Şekil 31 – Tornada Çekilen Birimleri Deforme Etme Aşaması

Şekil 32 – Tornado Çekilen Birimlerin Birleştirilmesi

Şekil 33 –Birleştirilen Ürünlerin Kurutulmaya Bırakılması

Şekil 34 –Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 35x45 cm

Şekil 35 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 35x45 cm

Şekil 36 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 30x35 cm

Şekil 37 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 35x55 cm

Şekil 38 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 40x50 cm

Şekil 39 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 30x40 cm

Şekil 40 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 40x55 cm

Şekil 41 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 25x15 cm

Şekil 42 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 40x20 cm

Şekil 43 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 40x35 cm

Şekil 44 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 60x20 cm

Şekil 45 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 45x25 cm

Şekil 46 - Pişmiş Sırlanmış Seramik heykel 25x60 cm

Şekil 47 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 50x20 cm

Şekil 48 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 35x20 cm

Şekil 49 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 30x65 cm

Şekil 50 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 30x60 cm

Şekil 51 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel 25x45 cm

Şekil 52 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel

Şekil 53 - Pişmiş Sırlanmış Seramik Heykel

SONUÇ

Seramik sanatı tarihinde çamur tornasının bulunması, bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Çünkü çamur tornası seramik çamuruyla yapılacak olan her türlü nesneye olanak verir. Bu bir kullanım nesnesi de olabilir sanatsal bir nesne de olabilir. Ayrıca, plastik olan yani özlü olan her çamur türü tornada şekillendirilecek biçimler için uygundur.

Seramik sanatı tarihine ve günümüzde seramik sanatı alanına bakıldığında, pek çok amaca uygun seramik nesne üretildiğini görürüz. Buna geleneksel seramikler ve çağdaş seramik sanatçılarının ürettiği nesneler de dahildir. Günümüz seramik sanatçılarının birçoğu geleneksel çamur tornasından yola çıkarak çağdaş eserler üretmektedirler. Meydana getirdikleri formu ya tornada ürettikleri gibi sırlayıp, çeşitli pişirim yöntemleri ile farklı etkiler elde ederek sergilemekte ya da tornadan çıktıktan sonra kesip çıkarma ve deforme yöntemleri ile ya da parça ekleyerek biçimi değiştirerek sergilemektedirler.

“Çamur Tornası Çıkışlı, Seramik Heykel Yapımı” başlıklı bu uygulama raporu çalışmasında aynı yöntemler uygulanmış, yani biçimler tornadan alındıktan sonra, tasarımı yapılan formlara dönüştürülmüştür. Çamur tornasının bu tür olanaklarının olması, sanatçılar için önemli bir değerdir. Bu çalışma, bundan sonraki araştırmalara bir nebze olsun kaynak oluşturma amacı taşımaktadır.

KAYNAKÇA

ARCASOY, Ateş (1983). *Seramik Teknolojisi*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Anasanat Dalı Yayınları

BÜYÜKÇAPAR, Feyzullah (2011). *Çömlekçi Çarkında Üretilen Çağdaş Seramik Formlar*, Yüksek Lisans Tezi, dan. Yrd. Doç. Yücel BAŞEĞİT, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı, Çanakkale

CANBOLAT, Ayşe (2011), *Seramik Şekillendirme Yöntemlerinde Tornanın Kullanımı ve Seramik Tornalar*, Yüksek Lisans Tezi, dan. Prof. Zehra ÇOBANLI, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı, Eskişehir

GÜNGÖR, Güner (1988). *Anadolu'da Yaşamakta Olan İlkel Çömlekçilik*, İstanbul: Akbank Yayınları

KALAFAT, Haluk (2018), *Bu Dünyadan Bir Sadi Diren Geçti, "Dünyada Barış" Kaldı* <https://m.bianet.org/bianet/yasam/194081-bu-dunyadan-bir-sadi-diren-gecti-dunyada-baris-kaldi> (20.06.2019)

LLOYD, Frank (20.06.2019)
http://www.franklloyd.com/dynamic/artist_bio.asp?ArtistID=6

SOLDNER, Paul (20.06.2019)
http://www.paulsoldner.com/man/man_main.html

WALK, Sally (20.06.2019)
<https://www.sallywalk.com/apps/photos/photo?photoid=200839279>

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ADI SOYADI: Mehmet ORAL

DOĞUM TARİHİ VE YERİ: 20.06.1986

ÖĞRENİM BİLGİLERİ

ÜNİVERSİTE: Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Cam Bölümü

SANATSAL AKTİVİTELER

2006 Karma Temel Sanat Eğitimi Sergisi

2007 Karma Serbest Seramik Tasarımı Sergisi

2007 Antalya Değirmen Önü Açık Hava Heykel Parkı Projesi

2008 Akdeniz Üniversitesi Mask Yapımı Workshop Katılımı

2008 Akdeniz Üniversitesi Troya Konulu Workshop Etkinliği Katılımı

2009 İkinci Akdeniz İş Fırsatları Fuarı'nda Seramik Bölümünü Temsilen Workshop Katılımı

2009 Akdeniz Üniversitesi Serbest Seramik Tasarımı Sergisi

2009 Mezuniyet sergisi

2010 Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 10.Yıl Sergisi

2011 Contest Of Pottery And Ceramic Of La Rambla (Cordoba) Spain sergisi

KATILDIĞI STAJ, KURS VE SEMİNERLER

2009 Akdeniz Üniversitesi Troya Seramikleri Workshop Semineri

2008 Akdeniz Üniversitesi Çanakkale Seramikleri ve Erdinç BAKLA 'nın Kendi Çalışmaları Semineri

2008 Akdeniz Üniversitesi; Mask Workshop ve Babek SOBHİ Semineri

Akdeniz Üniversitesi ; '' TASARIM KANATLARI – Özgür Düşünce / Özgün Yaratım

Günümüz Tasarımlarından Seminerler

Prof. Dr. Lale ANDİÇ,22 Nisan 2009

Prof. Dr. Adnan TURANİ Söyleşi

2007Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Cumhuriyet Etkinlikleri, Antalya

2006 Workshop: Japon Yazı Sanatı ve Kaligrafı, Antalya

2008 Çanakkale Seramik Fabrikası 30 İş Günü Fabrika Stajı

2011 ANSAN Seramik Heykel Sempozyumu Katılımı

2011Nidaba Sanat Atölyesi Raku Pişirimi Etkinliği

2012 Nidaba Sanat Atölyesi Raku Pişirimi Etkinliği

2013 Dokuz Eylül Üniversitesi Seramik heykel sergisi

2018 8.Uluslar arası Gizem Firit Seramik Yarışması Sergisi, Sakarya Güzel sanatlar
Fakültesi Sergi Salonu, Sakarya

Dokuz Eylül Üniversitesi Yüksek Lisans 2012-2019